

Ők is elődeink voltak

Néhány szó a Vízmesterekről

Bodoki Károly Vízügyi Múzeum Baráti Kör

2016. november 15.

Czakó András

A 2016. évi Víz Világnapi szlogen: Vizek és mesterségek

Az akkori tablókhoz való
anyaggyűjtés során talált
forrásmunkák a jelen előadás
alapjai

Néhány ismert vízmester a Körösök vidékén:

Uhrin János

Ferenczi József

Kovács Károly

Gál Imre

Fekete József

Források:

A vízmesterképzés 100 éves története

/Dóka Klára, Hidrológiai Tájékoztató, 1980. évi 2. füzet/

Pythagorastól Hilbertig /Egmont Colerus/

Képek Egyiptomról /Internet/

Enciklopédikus szaklapok bemutatása 1814-1892

/Berszán Gábor/

Fejezetek a Rábaközi árvízvédelem múltjából

/Pájer Imre/

Felső-Tiszavidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

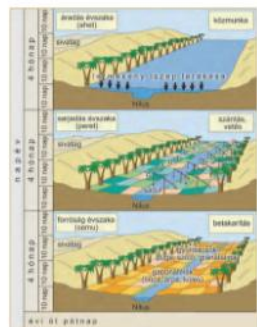
/Nyíregyháza/

Jegyzőkönyv Gyula Város Képviselő-testületének 2008.
október 30-án tartott üléséről

A vízmesteri foglalkozás az ókorban

Egyiptom, vízszétosztás a Nílusból

től. A száraz éghajlat miatt élelmi nélkül megélvezésig termelés nem folytatható. A sivatag elesein elvlik az öntözött területek termékeny föld sávjától. Így Egyiptomban az élet erősen kapcsolódik a Nílushoz, az évszakok rendjét is a folyón áradási hullámok meg: áradás, terjedés, hirtetés.

1. Egyiptom évszakai és időszámítás
2. Sorolja fel az egyiptomi évszakokat! Milyen költöztetések el az évszakokat? Jellemző az egyiptomi év számítás? Hasonlítsa össze az egyiptomi időszámítást a maiakkal!

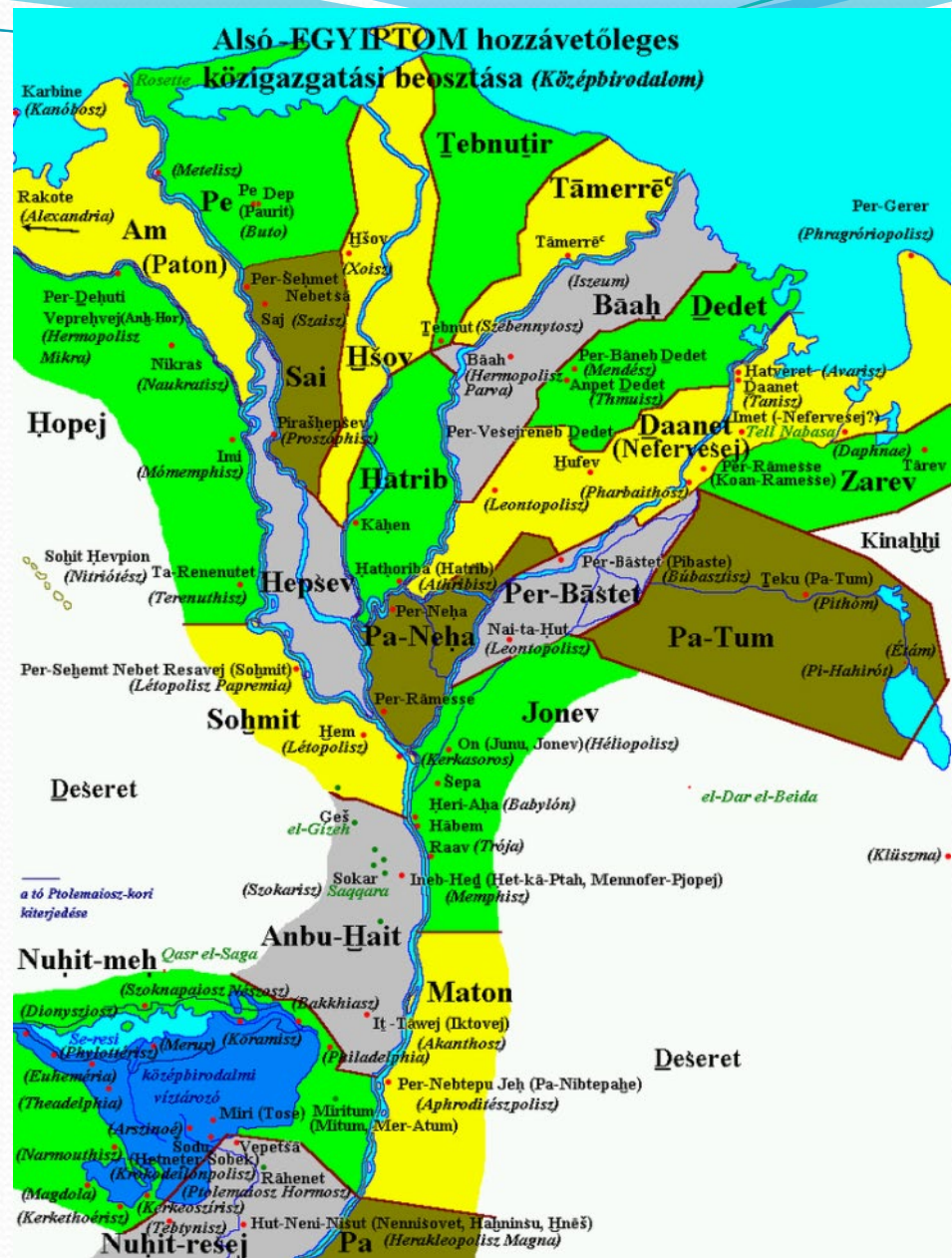

3. A Nílus vízgyűjtője

4. Az ókori Egyiptom

5. Elemesse Egyiptom természeti adottságait! Milyen szerepet játszott a Nílus az ország életében? Mely természeti kincsek voltak gazdag az ország, s melyekben szerepet?

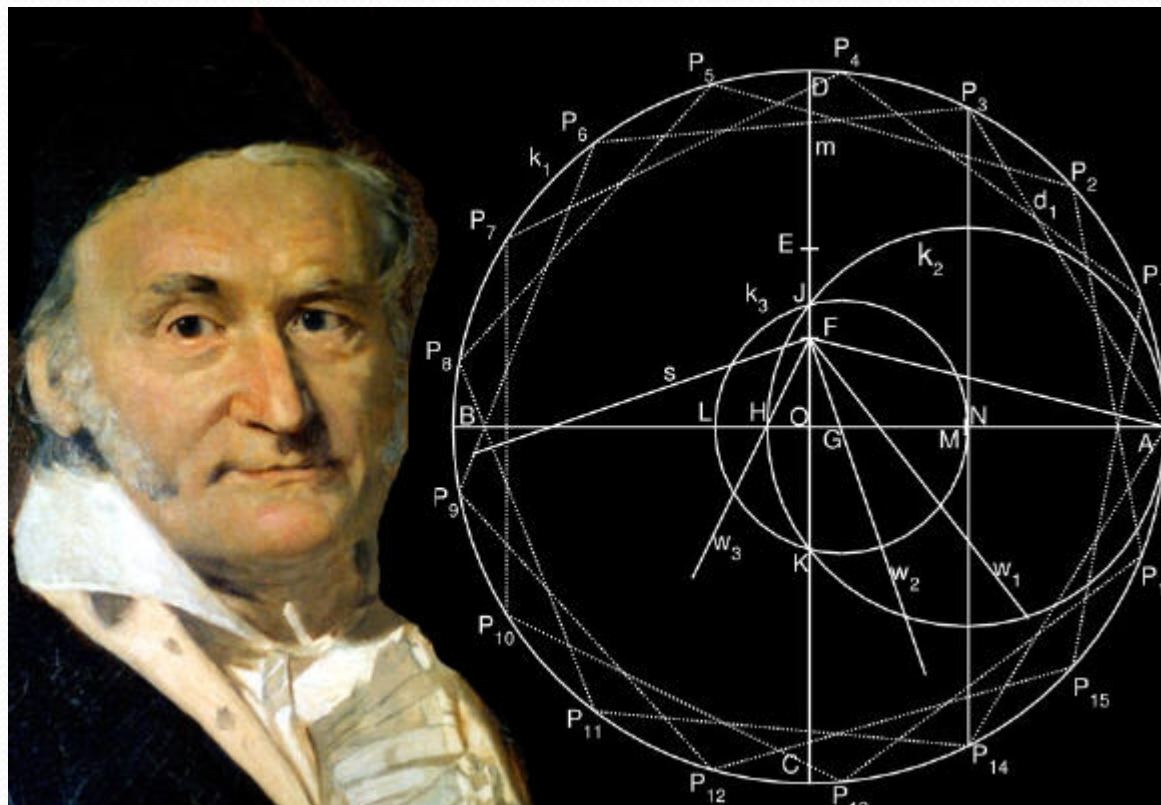
Vízszétosztó rendszer Egyiptomban

A matematikus Gauss apja

Az ifjú Gauss első életévei egy kőműves szerény házában teltek el. Az apa nemcsak kőműves volt, hanem «**vízmester**» is, aki szökőkutak építésével is foglalkozott.

Gauss 1777-ben Braunschweigben született, fentnevezett atyja is odavaló volt. Gauss maga mesélte, hogy élte első éveiben előbb tanult meg számolni, mint beszélni.

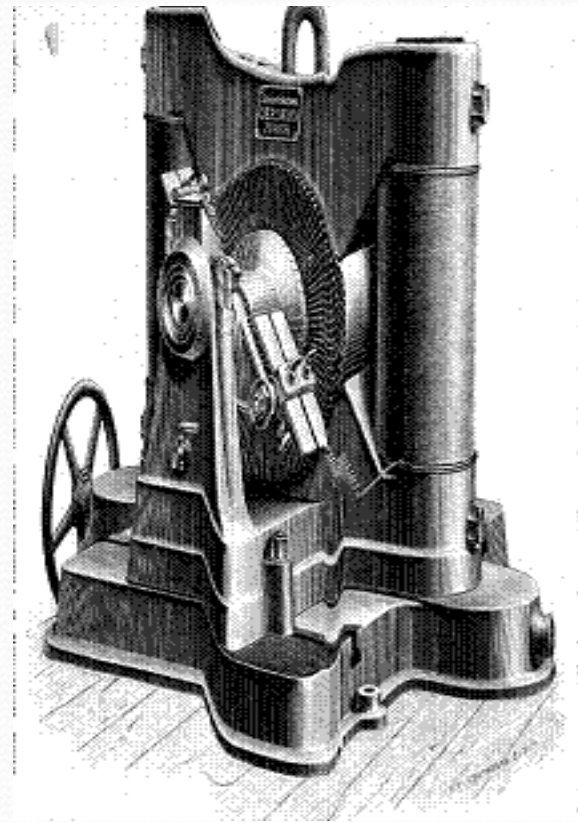

Svájc 1890 körül: áramfejlesztő

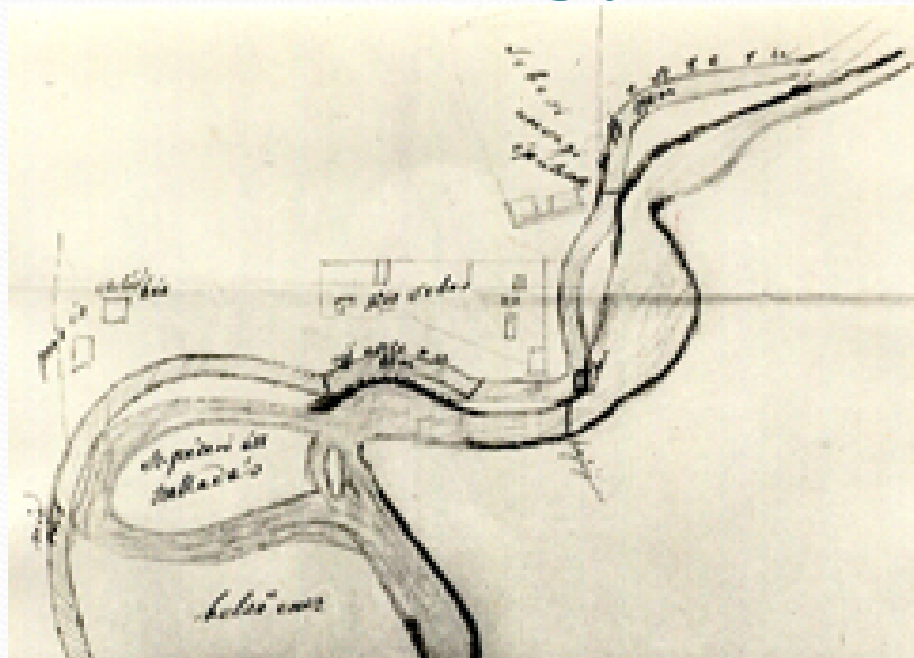
Svájc hegyei között jól alkalmazható a víz energiája.

Vízi telepről működtetett dinamógép. A **vízmester** szabályozza a víz turbinára folyását. A képen látszik a sűrű lapátozású turbinakerék.

A **vízturbina** egy forgó erőgép, mely a mozgó víz energiáját mechanikai munkává alakítja.

Vízmesterek Magyarországon

Vendler Pál vízmester rajza a Rába-gát új, kis-sebesi (ma Rábasebes) szakaszáról. A vízmester feladatkörébe tartozott az általa felügyelt szakasz folyamatos figyelése, a szükséges munkák tervezése, szervezése, ellenőrzése, áradás esetén a védelem helyszíni irányítása, a töltések javításához szükséges anyagok beszerzése.

A magyarországi vízmester képzés története Dóka Klára áttekintésében 1.

- Kassa, az 1875. óta működő Gazdasági Tanintézet az alap
- *Kvassay* az offenburgi Rétmesterképző Intézet mintáját vette alapul
- A Kassai Rétmesteriskolában a tanítás 1879. december 1-én kezdődött
- Elméleti oktatás csak december-március hónapokban folyt, a többi hónapban a hallgatók patak-szabályozásoknál, lecsapolásoknál, öntözőcsatornák építésénél dolgoztak.
- A tanulási időt 3 évben határozták meg, amelynek során általános ismereteket nyújtó tárgyakat, természet-rajzot, mértant, számtant, rajzot, rétművelési ismereteket tanultak.
- 1886-tól a Kultúrmérnöki Hivatal vezetője vette át az irányítását. 2-3 évente indítottak új évfolyamot.

A magyarországi vízmester képzés története Dóka Klára áttekintésében 2.

- 1886-ban új szervezeti szabályzat készült
- a vízügyi munkához közvetlenül kapcsolódó ismereteket is tanítottak, lecsapolási, alagcsövezési, patakszabályozási tudnivalókat, vízépítést, vízrajzi térképezést oktattak, a harmadik évben pedig a hallgatók megismerkedtek az 1885-ös vízjogi törvénnyel és a kapcsolódó jogszabályokkal
- 1889-ben a vízügyek területén érdekelt két minisztériumot átszervezték
- a folyószabályozás, ár-mentesítés, társulatok felügyelete, a kultúrmérnöki munkák felsőszintű irányítása egyaránt a Földművelésügyi Minisztérium hatáskörébe került

A magyarországi vízmester képzés története Dóka Klára áttekintésében 3.

- 1890-től a kassai intézet új neve Vízmesteriskola lett
- Az első évben a hallgatók hidrológiát, vízsebességmérést, a vízfolyások tisztításával, lecsapolásával kapcsolatos ismereteket tanultak
- a második évben megismerkedtek az öntözés, alagcsövezés alapfogalmaival, a zsilipek, tiltók építésével
- A harmadik évben a folyószabályozás és árvízvédelem is szerepelt az órarendben
- Az állami hivatalok vízmester növendékei államköltségen, a társulati alkalmazottak és az egyes földbirtokosoknál dolgozó vízmesterek a küldő költségén tanulhattak

A magyarországi vízmester képzés története Dóka Klára áttekintésében 4.

- 1890-ben 30, 1911-ben már 60 fő iratkozott be az első évfolyamra
- 1908-ban a várostól kapott telken új épületet emeltek, ahol 60-70 növendék oktatására és elszállásolására volt lehetőség
- A századforduló után a vízmesterekkel szemben megváltoztak a követelmények, mivel sok volt a mérnök, a vízmestereknek elsősorban gyakorlati feladat jutott
- Csökkentették az elméleti oktatást, főként a számtan és mértan terén, ugyanakkor nagyobb gondot fordítottak a vízépítéstanra és a vízellátásra
- a hallgatókkal nyilatkozatot íratnak alá, amely szerint 3 évig a küldő szervezet szolgálatában maradnak.

A magyarországi vízmester képzés története Dóka Klára áttekintésében 5.

- 1914 nyarán - 35 éves eredményes munka után - a Kassai Vízmesteriskola egy időre bezárta kapuit
- 1920-tól Kassa csehszlovák területre került, az épületben talajjavítási iskolát létesítettek, amely a vízmestereknél magasabb képzettségű műszaki tiszteket nevelt
- Magyarországon 1921-ben indították meg újra a vízmester képzést
- 2 éves tanfolyamot szerveztek Budapesten és Miskolcon, a miskolci tagozat - a helyi kultúrmérnöki hivatal irányításával - a kassai iskola jogutódjaként jött létre
- A 2 éves képzés alkalmával kizárólag szaktárgyakat tanultak, meglehetősen kis óraszámban

A magyarországi vízmester képzés története Dóka Klára áttekintésében 6.

- Miskolcon 1932-ig, Budapesten 1940-ig folyt a vízmester-képzés
- Ismét előtérbe kerültek az öntözéssel kapcsolatos ismeretek
- Az iskola 1940—1944 között ismét Kassán működött
- A II. világháború után a vízmester képzés feltételeit az 1948 júliusától működő Országos Vízgazdálkodási Hivatal teremtette meg.
- Az újjászervezést az öntözéses gazdálkodás elterjesztésére való törekvés sürgette. Az iskola – amely Csepelen működött - 1954-ig bentlakásos volt
- A képzés egész évben folyt, és alig 1 év után véget ért

A magyarországi vízmester képzés története Dóka Klára áttekintésében 7.

- Átszervezés után 1951. májusában a Földművelésügyi Minisztérium felügyelete alatt folytatódott a tanítás. A tananyagban a vízügyi tudnivalókon kívül a mezőgazdasági ismeretek és az ideológiai tárgyak nagy súllyal szerepeltek.
- 1952. március 1-én az intézményt a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium vette át
- A nagy érdeklődésre való tekintettel 1953-ban Szolnokon és Békásmegyeren is indítottak tanfolyamot
- 1953. október 1-től az iskola felügyeleti szerve az Országos Vízügyi Főigazgatóság
- Az 1954-től a konzultációkat az igazgatóságok és vállalatok tartották, és 1956 júliusában, Budapesten volt a záróvizsga

A magyarországi vízmester képzés története Dóka Klára áttekintésében 8.

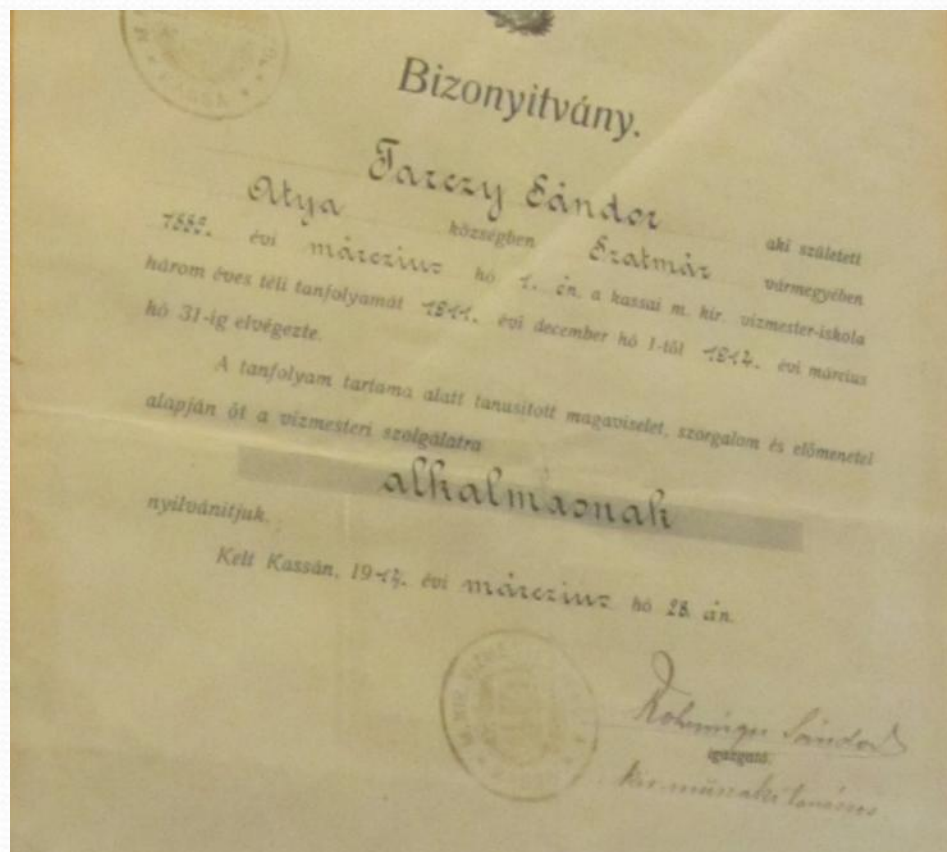
- 1957-től a vízmester képzés az Országos Vízügyi Főigazgatóságon lekerült a napirendről.
- Az 1950-es évektől a nagy múltú, de már önmagát túlélte, legyengített vízmester-tanfolyam elvégzése kevésnek bizonyult az egyre összetettebb feladatok ellátásához
- A középfokú általános műveltség és az ennek megfelelő szakmai tudás iránti igény egyaránt jelentkezett, és ezért a hagyományos vízmester képzés mellett már 1950-től híd-, út- és vízműépítő technikumokat szerveztek.

A vízmesterképző iskola épülete Kassán

[illegible]

Tarczy Sándor bizonyítványa, 1914. március 28.

A Kassai vízmester iskola végzőseinek tablója, 1942.

Az ellipszisben Ferenczi József

Uhrin János vízmester

Uhrin János 1871-ben született Békéscsabán. A műszaki egyetem elvégzése után kiemelkedően sajátította el a vízmesteri szakmát. Kassán végzett a Magyar Királyi Kultúrmérnöki Hivatalnál. 1908-ban került Gyulaváriba, a Gyulai Ármentesítő Társulathoz, és ő fejlesztette és üzemelte a tűsgátat. Az Élővíz-csatorna és a Fehér-Körös csatlakozási pontjába az első műtárgyat az ő közreműködésével építették be. A vízmester a vízgazdálkodás legfontosabb szakmai láncszeme volt, és mindent tudott a hozzá tartozó területről. A Gyulai Evangélikus Egyház presbitere is volt, a megye kiemelkedő személyiségei között tartották számon.

Hol is van az Uhrin János utca?

GYULAI HÍRLAP 2014. január 22. 09:00

Négyszáz méter szakaszon sikerült megoldani a világításproblémát az Uhrin János utcában, Gyulán.

A tölgyerdő felé vezető úton három póznán helyeztek el régebbi, kisebb teljesítményű armatúrát.

Balogh Lajos önkormányzati képviselő az Uhrin János utca lámpáinál. Fotó: Gyulai Hírlap - Hargittai Éva

Kvassey Jenő, a vízmesterképzés elindítója

Köszönöm a figyelmet!